

Relats de docents

Eulàlia Bassedas

Consell de redacció

Tots recordem de manera especial l'any passat. La pandèmia ha deixat una marca a les nostres vides i estem aprenent a conviure-hi. Tots recordem un dia o altre. Pels mestres de Catalunya, la data que sempre els quedarà en el record és el 12 de març, dia que es va anunciar que tancaven les escoles i instituts per protegir-nos a tots del virus Covid 19.

Des de la revista hem demanat a alguns professionals de l'educació la seva vivència al llarg del confinament i el retrobament amb l'alumnat. Tots parlen del mateix però cadascun d'ells incorpora un angle diferent a la seva mirada. Per això són visions complementàries i totes elles molt interessants.

L'anunci sobtat de la notícia del tancament sine die de les escoles, segons expliquen, els va provocar desconcert, caos, por, angoixa, incertesa, sentiments segurament compartits amb molta part de la població. Aviat però, les escoles en general van mostrar una gran capacitat d'adaptació a una situació totalment nova, posant en marxa nous models de comunicació, nous mètodes de treball i l'establiment de nous vincles. Igualment com el món sanitari, el món de l'educació ha hagut de trobar noves maneres de fer la seva feina. Els ha calgut imaginació i reinventar-se.

Els relats deixen entreveure el valor de l'educació presencial: la gran vivesa de l'escola, la importància dels vincles i relacions que s'hi donen, la gran quantitat de coses que passen en el dia a dia i també l'interès de les propostes didàctiques que s'ofereixen a l'alumnat. Moltes d'aquestes situacions especials s'han perdut durant el confinament, però alguns mestres assenyalen que, per necessitat, han buscat i trobat altres maneres de fer, altres estratègies que potser tampoc ells sabien que podien existir.

Un dels aspectes que comenten alguns mestres i famílies és que el confinament ha estat una finestra que ha permès conèixer millor la realitat de l'alumnat, el seu entorn, la seva família, i en alguns casos, ha permès millorar la relació família/escola.

Molts mestres expliquen amb molta sensibilitat l'emoció del retrobament amb l'alumnat després del confinament. Són situacions que tampoc oblidaran. El somriure en directe a les seves cares i també a les dels seus pares i mares va poder alleujar la duresa de la relació establerta a través de les pantalles que, inevitablement, es va fer usual.

Finalment volem comentar que en el nostre context, la tornada a l'escola ha estat força exitosa. Pel que diuen les autoritats hi ha hagut un percentatge petit de grups escolars que han hagut de tornar a una escola del confinament, a distància. Sembla que s'ha encertat en l'organització i el funcionament a les escoles i hem d'agrair l'estricta compliment d'aquesta difícil normativa per part del professorat que ha permès que estiguem tenint un curs 2020/21 que s'aproxima a una escola "normal". La impressió és que s'ha aconseguit fer viure a l'alumnat gairebé totes les coses bones que implica viure

l'escola. No podem deixar de comentar tampoc la gran capacitat d'adaptació que ha tingut l'alumnat i que també forma part del relatiu èxit de tota aquesta aventura.

Seguim doncs, amb la presentació d'una sèrie de relats de professionals (mestres, professors, orientadors) que treballen a l'escola i que ens expliquen les seves vivències en l'inici i durant el confinament i la represa de les classes durant aquest curs 2020/2021.

Tots ells mereixen el nostre aplaudiment com a mostra d'agraïment.

El repte d'educar en la incertesa

Mercè Sayós Coromina

Mestra a l'Escola Vall-llobrega(Baix Empordà-Girona)

Les crisis sovint representen una radiografia de cada societat, una radiografia que ens mostra els seus punts forts i els seus punts dèbils. La pandèmia que vivim des de fa un any ens ha sacsejat a tots amb major o menor grau, i és probable que ens hagi portat a reorganitzar la nostra escala de valors i a prendre consciència de tot allò que és realment important a la nostra vida.

El confinament ens va fer també de mirall del nostre sistema educatiu. Ràpidament es van observar les enormes diferències que hi ha entre centres educatius pel que fa a recursos, oportunitats, mirades i metodologies. Els alumnes que viuen en contextos més desfavorits van ser, una vegada més, els grans perjudicats, i molts d'ells no van ni rebre cap dels dispositius informàtics que l'administració garantia.

Per altra banda, es va fer evident la diversitat d'enfocaments pedagògics de cada

projecte educatiu. Mentre alguns claustres dedicaven gran part dels esforços a dissenyar dinàmiques i recursos per cuidar la part més emocional i relacional dels alumnes, d'altres buscaven la millor manera de seguir treballant i avaluant els continguts. Dins de cada escola les famílies també mostraven preocupació per aspectes diversos: mentre unes demanaven més classes virtuals, altres volien que es respectés el seu silenci o la seva decisió de fer un ús limitat de les pantalles. Trobar un equilibri on tothom es pogués sentir satisfet va ser enormement complicat. Tot i això, els professionals de l'educació vam fer mans i mànigues per intentar donar respostes coherents a les diferents realitats educatives.

Arran dels mesos de confinament, hem donat a l'educació presencial el valor que es mereix, ja que ens ofereix unes possibilitats que no trobem a l'educació virtual. La proximitat i el contacte directe entre alumnes, docents i famílies; la riquesa d'uns vincles que s'enforteixen amb el dia a dia a l'escola; les estones de joc i treball compartit; la manipulació de materials i recursos variats; les converses i debats en rotllana; el contacte amb la natura o les aventures i descobertes en les excursions, entre tants altres moments especials.

Tot i les limitacions de l'educació a distància, també es van generar algunes vivències significatives. A través de les pantalles, alumnes, mestres i famílies vam endinsar-nos uns a casa dels altres i vam compartir part de la nostra realitat més quotidiana. Això ens va ajudar a conèixer-nos una mica més i teixir noves complicitats. Dins dels mateixos claustres, també es van poder observar sinergies de companyonia a l'hora d'organitzar-nos, repartir-nos tasques i donar-nos suport més enllà dels temes laborals.

La confiança i col·laboració entre els diferents agents educatius va ser un dels punts forts que com adults vam poder oferir als infants. Un missatge que entre línies els deia: "No patiu! Davant d'aquesta situació complexa, els adults responsables de la vostra educació ens coordinem i ens reinventem per oferir-vos un espai segur i enriquidor". La majoria de nens i nenes ens van respondre amb una capacitat d'adaptació, participació i agraïment enorme. Molts d'ells manifestaven enyorament per l'escola, però alhora valoraven gaudir d'un temps d'atenció familiar continuat i que les seves mestres i amigats seguíssim presents a les seves vides, encara que fos de manera virtual.

És interessant tenir present quines van ser les activitats que ens van ajudar a transitar aquells durs mesos de confinament. De mica en mica, vam intentar establir noves rutines per compaginar les llargues estones de teletreball amb activitats físiques, creatives, culturals, musicals, literàries, culinàries o de jardineria, entre tantes d'altres. Així doncs, tant des de l'escola com des de casa, vam intentar educar en hàbits saludables i en la cura del benestar.

Després dels mesos de confinament estrictes, va arribar un estiu que vam tenir certa treva en algunes restriccions. Equips directius i docents vam treballar a contrarellotge per la reobertura de les escoles i instituts. Un repte força complicat tenint en compte que les

necessitats reals que s'havien manifestat des de les direccions van ser poc escoltades i, a més a més, les indicacions i mesures dictades per les administracions van canviar en diverses ocasions i fins a l'últim moment.

Per sort, molts d'aquests esforços van quedar difuminats quan vam retrobar-nos amb els nens i nenes. Veure'ls entrar sols -sense les seves famílies- amb la mascareta posada va ser força impactant. A través dels seus ulls podíem intuir emocions que anaven des de l'alegria fins a la tristesa, passant per la inseguretat, l'humor, la vergonya, la por o el neguit. Un còctel emocional amb el qual molts adults podíem fàcilment empatitzar.

Van caldre unes setmanes per habuar-nos a les noves mesures de seguretat, a la comunicació amb mascareta i a les separacions dels grups bombolla. I tot i la bona predisposició de tothom, continuem vivint un curs complicat. Cal reorganitzar horaris cada vegada que hi ha personal de baixa o grups confinats; una situació que, alhora, fa necessària la combinació de sessions presencials amb altres de virtuals. La ventilació a les aules ens ha portat a passar fred i la mascareta genera sovint mals de cap o problemes de veu. I no oblidem que en els centres hi ha infants i docents a qui la Covid-19 ha colpejat de més a prop.

No és d'estranyar que, enmig d'aquesta realitat canviant i aquest garbuix emocional, ens sentim una mica desbordats. A l'inconscient col·lectiu de moltes escoles se segueix respirant força angoixa i estrès per recuperar el que no es va fer el darrer trimestre del curs passat i per acabar el temari a temps. Aquesta preocupació fa que correm el risc de centrar-nos en excés en els antics continguts curriculars i deixem de banda aspectes vitals i prioritaris del moment actual.

Cal tenir present que la situació de crisi ha posat de manifest la importància de cuidar les relacions humanes, el benestar, el cos, l'art, la cultura i la natura. El mateix currículum

educatiu ens indica que la funció de l'escola és "preparar els alumnes per donar respostes innovadores en una societat canviant; ajudar-los a pensar i actuar de manera integrada; promoure l'adquisició d'hàbits i valors per resoldre problemes i potenciar la iniciativa, la creativitat, l'esperit crític i el gust per aprendre". Consegüentment, té sentit que la nostra pràctica educativa s'enfoqui en un treball globalitzat i transversal que fomenti les competències, valors i habilitats més importants per afrontar els reptes que vivim.

Sovint, la institució escolar pretén preparar els alumnes "per la vida" referint-se a un futur que ningú sap com serà. La realitat és que la vida només té lloc ara, en el moment present. Per això, és interessant plantejar-nos com podem educar els infants i joves en i per la seva vida present. Tots plegats som conscients que el present està ple d'incerteses. Així doncs, no podem fer res més que educar també en la incertesa. L'escola no pot tancar els ulls a les circumstàncies del present i esperar que el curs vinent tot torni a una "enyorada normalitat". És necessari generar espais i buscar el temps per mirar, parlar i aprendre sobre el que estem vivint.

Pel que fa a l'alumnat, els podem preguntar com se senten, quines coses troben a faltar, com viuen les restriccions, quines coses creuen que podríem reajustar, com creuen que podem seguir vinculats amb els amics dels altres grups bombolla, com podem ajudar als companys que pateixen més o què estan aprenent d'aquests temps tan estranys. També podem reflexionar sobre com podem enfortir el nostre sistema immunitari, com es viu aquesta pandèmia en els diferents llocs del món o què passa a la natura quan hi ha menys contaminació.

Per altra banda, cal mirar i escoltar també a les famílies. Ara que no poden entrar dins els centres és necessari demanar-los si els nous canals de comunicació els són útils i indagar sobre com els agradaria seguir-se

implicant a l'escola. No ens oblidem tampoc de buscar moments i espais per compartir amb els companys i companyes de professió com estem, com portem el dia a dia, amb quines dificultats ens trobem i quines estratègies ens funcionen. En definitiva, cal seguir cuidant les relacions humanes entre tots els agents de la comunitat educativa, ja que només des del benestar podem transmetre i educar pel benestar.

Per atendre tots aquests aspectes es necessita temps. I sovint hi ha tantes coses a gestionar que es fa complicat abordar-ho tot. Caldrà acceptar-ho. Ara que estem a mitjans de curs pot ser un bon moment per parar, reflexionar i compartir què funciona millor i què prioritzem. Pot ser un bon moment per deixar enrere algunes activitats i tasques que ja no tenen gaire sentit i consolidar-ne d'altres més pròpies d'una educació integral i competencial.

A finals de curs, serà un moment clau per revisar els canvis que hem hagut d'aplicar per complir amb les mesures de seguretat i valorar què han significat. Per una banda, la majoria de centres ja tenen força clar quines dinàmiques es recuperaran de seguida que les condicions ho permetin. Segur que tornarem a veure a nens i nenes d'edats diferents treballant i jugant junts, gaudint dels diferents espais d'aprenentatge, celebrant les festes plegats i il·lusionats per tornar a veure les famílies dins l'escola.

Per altra banda, també serà interessant destacar quins canvis han representat un valor afegit en el projecte educatiu i val la pena incorporar-los. Hi ha centres que ja estan valorant positivament mesures com la reorganització horària per afavorir que els docents passin més estones amb un mateix grup, l'augment de les hores en treball globalitzat, la baixada de ràtios a partir de la creació de nous grups, les entrades i sortides relaxades, l'increment d'activitats a l'aire lliure o les possibilitats que ens ofereixen les eines

digitals. En poc temps les hem après a utilitzar -no només per enriquir la pràctica educativa-, sinó per crear nous canals de comunicació i intercanvis amb les famílies i altres professionals de l'educació.

Està clar que algunes d'aquestes noves dinàmiques han vingut per quedar-se. Molt probablement, quan hàgim superat la pandèmia, ja no voldrem tornar a la "normalitat pre-pandèmia" sinó que haurem fet aprenentatges prou importants per a millorar el nostre sistema educatiu. La història ja ens ha demostrat en diverses ocasions com grans crisis han significat grans oportunitats per a la transformació i l'evolució individual i col·lectiva. Ara és un moment idoni per educar en la incertesa i per aprendre a convertir les dificultats en oportunitats.

Correspondència amb l'autora: Twitter: @merce_sayos

Ara fa un any estàvem tancats

Silvia Rodríguez Delgado

Cap d'estudis de l'escola Joan Maragall, Sant Cugat del Vallés

Aquesta és la meva experiència com a cap d'estudis d'una escola pública durant la pandèmia que va començar al març del 2020 i que a hores d'ara encara estem vivint.

Érem a principis de març i ja feia més d'un mes que sentíem notícies sobre la Covid 19. Les que venien de la Xina no eren gens bones, però com sempre... això ens queda molt lluny! Quan van confinar algunes zones d'Itàlia, algunes persones ja es van començar a

alarmar, però encara no érem prou conscients que seríem els següents.

El dia 12 de març de 2020 ens va arribar l'avis oficial que havíem de tancar l'escola durant quinze dies. Aquella tarda vam donar alguns dossiers als alumnes, en algun curs vam repartir el llibre de lectura i deures per a un parell de setmanes. Com a molt, segur que després de Setmana Santa ens tornaríem a veure! Vam convocar un claustre extraordinari a les 16:30h, vam crear un xat amb totes les mestres (ja que fins aquell moment no en teníem) i cap a casa.

Aquí va començar el repte, el malson, un abans i un després a la nostra història com a escola, com a mestres i com a societat. Et despertaves aviat al matí i pensaves: "No puc anar a l'escola, però... quin neguit! Què puc fer pels meus alumnes? Com ens comunicarem? Deuen estar tots i totes bé? Què he de fer, ara?". El primer que vam haver de fer va ser cancel·lar la jornada de portes obertes que teníem programada per a l'endemà, dia 13 de març. Només tres dies més tard el Departament ja comunicava que el període de preinscripció quedava ajornat (i finalment va ser al maig).

Després d'una setmana d'estar confinats ja hi havia famílies que reclamaven més feines, un horari i un seguiment. La veritat és que no era senzill treballar a casa amb la canalla, tant per a les famílies com per a nosaltres (els que també ho estàvem vivint amb nens a casa). I si hi ha quelcom que caracteritza la nostra feina és el contacte, la presencialitat i l'acompanyament diari que fem amb l'alumnat. Això, en aquell moment, no ho teníem i ens havíem de reinventar. Era ben clar que la situació s'allargava, i per tant ens calia organitzar-nos en la distància. Com a equip directiu vam començar a provar diferents plataformes de videotrucada. De seguida vam reactivar les reunions de coordinació, de cicles i de claustre que fèiem cada setmana. Cada dimecres a les 10h el

Departament ens feia un directe amb les novetats, actualitzacions i aspectes a tenir en compte. Aquesta informació la transmetíem als nostres companys i companyes cada divendres en un claustre online per poder seguir avançant.

Calia posar ordre en allò que enviàvem al nostre alumnat: quantitat, freqüència i seguiment. Fins aquell moment, no teníem cap plataforma de comunicació amb les famílies i l'alumnat, només el mail i la pàgina web de l'escola; així doncs, el bloc dels diferents cicles es va convertir en el nostre taulell.

El repte era triple: trobar propostes engrescadores per als nostres alumnes, penjar-les, veure com podíem tenir-ne el retorn i també intentar connectar-nos amb els infants. A més de fer el seguiment de com anaven treballant, també ens preocupava com se sentien emocionalment, i és en aquest acompanyament que intentàvem incidir.

Les dificultats que ens vam trobar van ser que no tothom tenia ordinador, connexió ni la competència digital per poder estar al dia. Em consta que al nostre claustre hi va haver companyes que escrivien i trucaven gairebé diàriament a determinades famílies, també d'alguna altra que personalment va fer arribar una tauleta a algun alumne que no tenia dispositiu per tal quees pogués connectar. Els mòbils d'algunes mares eren l'enllaç amb la mestra i els companys i companyes.

Des de l'escola vam fer la detecció de quins alumnes necessitaven dispositiu per poder seguir connectats, els vam prioritzar (ja que no disposàvem d'ordinadors per a tothom) i vam organitzar un dia de préstec dels portàtils del nostre centre. El Departament d'Educació i l'Ajuntament ens van ajudar en la distribució dels ordinadors i amb les connexions a internet per a qui ho necessités.

L'altre front que teníem obert era que estàvem acabant el trimestre, i per tant des del Departament se'ns van donar les directrius per

poder avaluar. Havia de ser una avaluació positiva, no es podia suspendre cap l'alumne que no tingués la possibilitat de connectar-se, i en alguns casos no teníem prou evidències. Amb la informació que teníem recollida fins aquell moment vam fer els nostres informes. Tot i així, en aquells moments l'acompanyament emocional d'alguns alumnes era més important que la nota que els poguéssim posar en un trimestre que havia quedat a mitges.

El tercer trimestre, ja mentalitzades, va anar passant entre contínues reunions, actualització de blocs amb activitats, milers de videos per als nostres alumnes, contes, jocs, videotrucades...

Les juntes d'avaluació del mes de juny les vam portar a terme basant-nos en les observacions que havíem pogut fer durant els sis mesos de curs i fent una valoració global del nen o nena que coneixíem i ara vèiem a l'altra banda de la pantalla. A l'etapa d'infantil vam decidir no fer informe, ja que el dia a dia és fonamental i els infants en aquestes edats evolucionen molt de pressa en poc temps. Vam preparar i enviar una càlida carta de comiat.

Un dels episodis més complicats va ser el d'haver d'obrir les escoles les últimes dues setmanes de juny per a l'etapa d'infantil. En aquell moment, hi havia gent amb molta por i persones que estaven patint la Covid en primera persona. Aquesta situació va generar una mica de conflicte i es van prendre decisions amb les quals no tothom se sentia còmode. Vam intentar entendre que era una oportunitat que s'havia d'oferir a les famílies encara que fos només per a dues setmanes. Després de tota l'organització que això va comportar, ens vam trobar que cap alumne va venir aquells últims dies de curs.

A primària es van obrir les portes en franges horàries molt determinades per poder-nos acomiadar i donar el material que encara quedava a l'escola. Va ser el primer contacte

amb els nostres alumnes amb mascareta després de tants mesos. Qui ho va patir sobretot va ser l'alumnat de 6è, feien el seu dol d'haver acabat la primària d'aquesta manera, sense colònies i sense viure els últims mesos amb els seus companys i companyes. Vam intentar fer un comiat una mica més especial.

A partir d'aquí ja vam començar l'organització del curs 2020-2021: PROCICAT, normatives, desinfecció, neteja, ventilació... tots els protocols s'havien de tenir en compte per al bon funcionament del curs vinent. Moltes de les activitats que normalment fèiem, aquest curs s'haurien d'avaluar, valorar i replantejar, com ara la barreja de grups per fer tallers, els espais d'aprenentatge, compartir materials en espais comuns...

Un altre neguit que teníem era un proper i possible confinament parcial o total, així doncs vam buscar la manera d'aconseguir ordinadors per a l'alumnat que sabíem que si tornava a passar estaria desconnectat. Ens vam inscriure a una ONG que fa recapte de dispositius donats i posterior distribució per a qui ho necessita, i encara ara en formem part.

En ple estiu des del Departament se'ns va notificar que atorgaven a cada escola unes quantes persones extra de reforç per a aquest curs tan especial. A finals de juliol ja teníem preparat el nostre pla organitzatiu per al curs següent: entrades per diferents portes, torns de pati separats per tal de garantir els grups bombolla, organització diària per a la desinfecció, presa de temperatura, gestió de residus i l'ús de la mascareta, que en principi s'havia d'avaluar setmanalment i aquí continuem, amb la mascareta.

Aquest curs, l'agost no ha estat un mes de desconexió total. Quedaven aspectes per resoldre i les actualitzacions d'informació eren contínues, fins al punt que el rumor que de cada nivell en fariem tres grups es va confirmar a finals d'aquell mes. Es

recomanava fer-ho així i a tot el municipi es va consensuar en la mesura de les nostres possibilitats i espais. Això suposava reorganitzar horaris i canviar el pla inicial que teníem de personal per dues classes per a cada nivell. Ara ho havíem de reestructurar per fer-ne tres grups heterogenis. Per tant, aquesta dotació de personal extra que ens havien donat passava a ser tutor o tutora i els espais que tan bé havíem mesurat ara es convertirien en aules en funció de les seves dimensions. Perdíem espais com l'aula de música, les d'anglès, la de psicomotricitat i guanyàvem en grups més reduïts, amb ràtios d'entre catorze i disset alumnes.

Quant a l'àmbit digital, per poder iniciar el nou curs 2020-2021 vam obrir un espai G suite per treballar i comunicar-nos a través de Classroom, tant estant a l'escola com si ens havíem de confinar. Tot el claustre hem fet formació sobre aquest recurs i hem començat a penjar propostes per als alumnes i a fer-ho servir com a una eina més d'aprenentatge. Ara és el nostre canal de comunicació, i les videotrucades les fem a través del *meet* del nostre classroom si es dona el cas.

Un altre aspecte que vam haver de discutir i consensuar amb el claustre era el nombre i durada de les connexions que fariem en el cas que el nostre grup fos confinat. En sis mesos de curs, hem hagut de confinar 7 grups, un dels quals dues vegades. No passa cap setmana sense algun cas positiu d'alumne, de mestre o de contacte directe d'algú que s'ha de quedar a casa. Tot i així, l'escola està funcionant de meravella. Penso que hem automatitzat la neteja permanent, nosaltres i els infants, que ja no concebem un espai sense ventilar, i la mascareta, malgrat tot, és part del nostre dia a dia. Això sí, s'ha de dir que al principi va costar d'acostumar-s'hi, es perd molta informació en la comunicació sense veure els llavis, sobretot a l'educació infantil i en les àrees de llengua.

També crec que hem superat molts obstacles durant l'últim any, ens hem adaptat i reinventat, hem donat resposta a totes i cadascuna de les situacions que se'ns han presentat, hem continuat fent de mestres i acompanyant en el creixement dels nostres alumnes, però sobretot, el que estic segura que tots i totes podem dir, és que ens entusiasma haver pogut tornar a l'aula cada dia i veure els nostres infants, tenir-hi contacte, sentir que la vida i els aprenentatges continuen malgrat les adversitats i que l'escola dona aquesta normalitat, socialització i rutina tan necessàries per a l'ésser humà i per la nostra salut mental.

A meitat de març de 2021 gran part del claustre ja ens hem vacunat, i tenim l'esperança d'acabar el curs gairebé immunitzats.

Correspondència amb l'autora: Silvia Rodríguez Delgado. E-mail: srodri62@xtec.cat. E-mail escola:a8038260@xtec.cat.
 www.escolajoanmaragall.com

L'escola des de casa

Caterina Clos Bassedas

Mestra de música de l'Escola Voramar.
 Barcelona

"12 de març de 2020.

Tinc classe de música amb els de 2n B. Estem preparant les danses que ballarem d'aquí unes setmanes al Palau Sant Jordi i les ballem amb una alegria desbordant però ells encara no saben que demà no vindrem a l'escola. A les 4,

una hora abans de marxar a casa els hi expliquem. Pels passadissos es respira un ambient estrany, els nens i nenes estan contents de la notícia ("bones dues setmanes de vacances!", diuen) però alguns ens podem imaginar que poden ser algunes més."

Això ho vaig escriure en un "Diari de confinament" que no va seguir més de dues setmanes. M'agrada però, rescatar aquelles paraules, perquè tot i que vaig escriure que ens imaginàvem que aquella situació que començàvem llavors es podia allargar, mai hagués dit que encara ara ho portàrem a sobre.

Fer balanç d'aquests mesos passats és difícil. Han canviat tantes coses que quasi ja no recordem ni què hi havia abans. Amb aquest escrit intentaré anar explicant com es van anar desenvolupant els canvis a l'escola i a nivell personal des d'aquell 12 de març.

El xoc inicial de marxar a casa durant unes setmanes va ser, al principi, un ensurt més personal que educatiu. Com a societat no estàvem preparats per viure un estat d'alarma, un confinament, uns números hospitalaris desbordats, un distanciament de les persones estimades, però, a nivell educatiu, en aquell moment semblava més senzill. Com que encara no podíem veure la dimensió temporal del que començava, ens preocupava com estarien els nostres alumnes a casa seva, però no ens plantejàvem fer escola a distància. Abans de Setmana Santa vam posar tots els esforços en fer unes bones reunions d'avaluació i uns bons informes de 2n trimestre. L'equip docent, com molts altres col·lectius, vam aprendre aquelles setmanes a fer reunions online entre nosaltres ("se'm sent?", "apaga el micro!", "com es fa per compartir pantalla?"), a fer servir unes noves eines tecnològiques,... Alguns vam començar a muntar-nos petits platós a casa nostra on gravar els primers vídeos per als nostres alumnes. Com a escola, a més, vam empescar-nos un vídeo de tot el personal de l'escola que

feia arribar un missatge a les famílies: "L'escola us espera". I ens va esperar, però possiblement més del que ens havíem imaginat!

També abans de la fi del 2n trimestre vam començar a fer les primeres videotrucades amb els grups-classe. Era emocionant veure'ls. Ens explicaven què estaven fent a casa, com s'havien organitzat, anècdotes dels seus veïns i veïnes,... També vam enviar els primers suggeriments de feina a casa, tot i que des del Departament s'havia marcat aquell període com a "no avaluable" i per tant, només eren propostes de treball.

Vist des de la perspectiva actual sembla que durant aquelles primeres tres setmanes ens costés una mica arrencar. Repassant, però, les anotacions, mails i missatges d'aquells dies veus que el que va predominar és un desconcert general. Des del Departament d'Educació ens arribaven informacions per la premsa que sovint no eren clares fins que no arribava el comunicat oficial; l'escola havia d'afrontar totes les derivades laborals del confinament; les eines tecnològiques que disposàvem i el nostre control sobre elles com a claustre no eren òptimes, etc. La incertesa (ara ja habitual) començava i sovint preniem decisions que poc després havíem de canviar. A tota l'estranyesa del moment, hi sumàvem que, com la resta de la població, teníem preocupació pel que passava fora de les quatre parets de casa nostra. La situació era complicada i aquelles tres setmanes d'aparent poc moviment però en realitat molt mogudes ho reflecteixen.

Durant la Setmana Santa vam fer unes quantes reunions de tot l'equip docent perquè ja es començava a parlar de l'escola a distància. Vam començar a compartir recursos, criteris i idees de com ho podíem gestionar i organitzar.

Vam crear un pla horari per als nostres alumnes, adaptat a cada edat i amb les necessitats de cada curs. A línies generals,

però, fèiem dues connexions amb videotrucada setmanals de tot el grup-classe amb el tutor/a i un altre mestre que entrés a l'aula, de manera que intentéssim ser sempre dos adults. A més, es realitzaven també altres connexions en petits grups o individuals. El dimarts enviàvem les propostes setmanals que es podien anar retornant durant aquella setmana i la següent. Per a fer el retorn de feines vam crear unes carpetes de Google Drive on els/les alumnes o les famílies poguessin anar penjant el que feien.

Aquest pla amb les seves enèsimes modificacions va ser el que va acabar perdurant fins a finals de curs. No explicaré cada modificació perquè m'allargaria massa, però tant per idees pedagògiques, com per pressions de les famílies, com per temes legals, com per adaptació a les directrius que anava traient el Departament d'Educació el pla s'adaptava constantment a la situació del moment.

D'aquells mesos recordo molts nervis a nivell professional, tant personals com de tot l'equip. De fet, tinc la sensació que, durant aquells mesos, vaig canviar completament de feina. El meu objectiu general seguia sent el mateix (fer descobrir i viure la música i l'art als meus alumnes), però havia canviat tant la manera de fer-ho que semblava un canvi de feina. Ens havíem de reinventar completament. Havíem de refer les activitats, els projectes, els instruments avaluatius, la comunicació entre nosaltres, amb l'alumnat i amb les famílies,... De vegades comentàvem que ens sentíem creadors de materials educatius i correctors de retorns, però no vivíem els processos d'aprenentatge del nostre alumnat quan és, precisament l'observació d'aquests processos, la que fa que, al dia a dia de l'escola es modela la pràctica docent cap a una banda o cap a una altra per a afavorir el màxim aprenentatge competencial del nostre alumnat. Les dificultats van ser moltes i

l'adaptació de l'equip docent a la nova realitat va ser constant.

L'escola virtual es va convertir en rutina i el final de curs s'anava acostant i poc a poc anàvem veient que no tornàriem a la presencialitat durant el curs 19-20. Al juny, però, vam poder fer unes petites trobades amb grups reduïts d'alumnes. Vaig tenir la sort de poder retrobar-me amb 13 alumnes de 5è de Primària. Aquell dia va ser emocionant. Tornàvem a l'escola i per primer cop ens veiem amb mascareta, distància social i mans netes. Primer hi havia nervis i vergonyes, com si fos el primer dia de curs! Cada alumne va explicar la seva experiència dels últims mesos. Tots valoraven haver estat tantes hores amb la família i molts deien que s'havien fet més "amics" dels seus germans. Se'ls veia adaptats a la nova situació, resignats i alhora tocats a nivell emocional.

Finalment, a finals de juny vam fer les últimes videotrucades del curs, on vam convidar a totes les famílies a unir-s'hi. Vam acomiadar el curs virtualment, com no ens haguéssim pensat mai que fariem i va venir el moment del balanç.

Primer de tot, cal dir que una de les coses que trobo més positiva d'aquella situació és la corresponsabilitat amb les famílies de l'educació dels seus fills i filles. Mai havia sigut palès que és una feina tant compartida. Aquesta relació d'acompanyament i col·laboració entre l'equip docent i les famílies hauria de ser cabdal a l'escola tant aquest curs com tots els que vindran. També cal destacar com a canvi positiu l'increment de l'ús de material tecnològic en tots els projectes escolars. Tot i això, tot i voler trobar el màxim d'aspectes positius del confinament per a l'escola, penso que no ens podem enganyar: va ser una època dura, de massa canvis i poc ideal per a un bon aprenentatge i socialització per l'alumnat. Per això penso que el més important que ens ha quedat després d'aquella

situació és la idea que l'escola ha de ser presencial, en grup i compartida.

Per últim, vull acabar amb una anècdota que va passar fa unes setmanes a la classe de 3rB, aquells mateixos nens i nenes que fa un any ballaven feliços el dia 12 de març abans de la notícia del tancament. La classe torna d'un petit confinament de dos dies per un positiu al grup bombolla. A classe de música, escoltem amb els ulls tancats una música de Beethoven que els agrada molt i els convido a imaginar-se una situació bonica que hagin viscut últimament. Quan acaba la música, tots volen compartir el seu moment amb els altres. Poc a poc ho anem fent. Molts han imaginat la família, alguns els avis, que veuen poc últimament. Una nena ens diu que ella no ha tancat els ulls, perquè se n'ha adonat que el seu moment feliç era aquell, ja que els últims dos dies havia trobat a faltar els seus companys i companyes. Tothom queda sorprès i de seguida es fan una abraçada col·lectiva reconeixent que a ells i elles també els ha passat. I jo, que m'ho miro de lluny intentant no trencar la distància social, em pregunto si aquests nens i nenes haguessin sigut tant capaços d'expressar aquestes emocions si no haguessin passat un confinament.

Correspondència amb l'autora: Caterina Clos Bassedas. E-mail: cclos@xtec.cat

Finestres

Trini Marín Martín

Orientació Educativa. Institut Emperador
 Carles

Un nou escenari educatiu

Cada dia de la meua vida professional com a docent, he pogut visualitzar l'escenari educatiu on portaria a terme les diferents propostes d'ensenyament i aprenentatge que havia dissenyat tenint en compte a cadascun dels meus alumnes i de les seves necessitats educatives. Aquesta representació mental m'ha ajudat a preveure en certa manera les dinàmiques que es podien donar entre tots els implicats i els recursos que calia disposar per facilitar la participació, l'aprenentatge i el confort de tot l'alumnat. No sempre he obtingut els resultats esperats, però sí que la presencialitat dels alumnes al centre m'ha facilitat poder reajustar la resposta educativa a les necessitats del moment.

A partir del 13 de març, el panorama educatiu que tots coneixíem, va canviar. Mai m'havia plantejat la possibilitat d'establir una relació docent amb els meus alumnes des de la distància i amb una pantalla com element de connexió. L'imaginari del meu escenari educatiu s'havia desdibuixat, i el nou donava peu a moltes variables difícils de controlar. D'una banda teníem els alumnes poc hàbils digitalment, sense dispositius digitals o connexió a Internet, poc autònoms, amb dificultats significatives d'aprenentatge... Per altra banda, els alumnes amb situacions de vulnerabilitat social, els "invisibles", els passius, els que s'angoixen davant dels canvis, etc... Finalment, aquell conjunt d'alumnes que malgrat les circumstàncies s'adaptaven amb facilitat i podien seguir endavant amb els aprenentatges i amb les seves vides.

Les propostes didàctiques amb materials manipulatius, l'aprenentatge cooperatiu, la interacció com element clau en tot el procés d'ensenyament i aprenentatge i el contacte amb l'altre, havien agafat una dimensió diferent i calia fer una reinterpretació de tot plegat.

Els primers dies lectius de confinament van ser un absolut caos. El seguiment i la proximitat amb l'alumnat, tan fàcil des de la presencialitat, es feien difícils. El confinament estava aïllant molts alumnes, no només per la possible esquerda digital, sinó pel propi distanciament social i la realitat personal, ja que per molts d'ells l'institut és un espai de protecció, de connexió i de confort.

Les famílies, un element clau de complicitat

La col·laboració i el contacte amb les famílies era, més que mai, imprescindible per poder accedir a un gran nombre d'alumnes i poder seguir fent la nostra tasca d'acompanyament personal i acadèmic. No obstant, per moltes, aquesta situació els superava, i requerien també un suport i un acompanyament molt personalitzat per part nostre. Per altres, en canvi, va ser una oportunitat per involucrar-se més significativament en l'educació dels fills, convertint-se en un còmplice dels docents.

Les primeres setmanes van ser molt esgotadores física i mentalment. Volia arribar a tots els meus alumnes, sentir que podia continuar ensenyant i que tots ells podien seguir aprenent malgrat la situació. Lògicament aquest desig era molt ambiciós, perquè no només havia canviat l'escenari educatiu sinó també la realitat de moltes famílies i de la societat tal i com l'havíem conegut fins aquell moment.

Les meves prioritats com a docent esdevenien diferents, perquè les necessitats del meu alumnat també eren unes altres. Inicialment vaig intentar ser una mena

d'heroïna que podia "entrar" a les llars de tots ells, diversificant tant com era possible les classes mitjançant diferents plataformes: zoom, trucades telefòniques, correus electrònics, videotrucades, moodle, classroom... Tot plegat era insostenible, però sobretot poc eficient. Jo sola no podia arribar a tots, ni tots podien arribar a mi.

Pares, mares, avis, germans... es podien convertir en els perfectes aliats, i per primera vegada hi havia una complicitat real entre escola i família. La responsabilitat de l'educació i el creixement personal i acadèmic de l'alumnat havia de ser necessàriament compartida entre tots els implicats (escola, família, serveis socials...).

Aprentatges significatius i funcionals

Com a docent tenia l'oportunitat de dissenyar propostes didàctiques a partir de condicions realment significatives, funcionals i transversals gràcies al nou panorama educatiu, on els alumnes en el seu propi entorn (un més real que el recreat a les aules) podien aprendre relacionant coneixements i vivenciant-los, sobretot a partir dels seus interessos, habilitats i el propi entorn. Un bon exemple han estat els tallers de cuina, de manualitats, experiments de ciències, vídeos elaborats pels alumnes, etc... on sovint hi ha participat algun membre de la família i hem pogut veure el potencial educatiu d'aquestes experiències.

Per alguns dels meus alumnes, aquestes propostes van ser difícils de realitzar ja que no disposen d'una xarxa familiar capaç d'acompanyar-los i motivar-los per realitzar-les. Era doncs necessari replantejar-me quina era la prioritat real en aquell moment per ells i ajustar-me al que necessitaven i jo els podia oferir. La part acadèmica, en aquests casos, passava a un segon pla, i la part emocional prenia una rellevància que no podia ni volia ignorar. Les trucades i les videoconferències

van escurçar distància, i malgrat la fredor del canal, permetia establir una nova forma de vincle i d'acompanyament.

El retorn a les aules

El confinament no ha estat igual per tots i ens ha afectat a cadascú d'una manera diferent. Molts dels meus alumnes s'han hagut d'enfrontar a pèrdues de familiars que no han pogut acomiadar, a precarietat econòmica, a solitud, a aïllament, a manca d'intimitat... Cada una d'aquestes circumstàncies així com "l'escolaritat confinada", han influenciat als nois i noies a l'hora de retornar a les aules.

Les imatges que ens havíem construït del que era la vida a l'institut a partir dels nostres records, va prendre una dimensió diferent, malgrat els intents d'anticipació que hem intentat fer des del centre per preparar el retorn. Les emocions parcialment amagades sota les mascaretes, les interaccions socials ben distants, l'espai físic i personal molt delimitat. Ens ha calgut fer un aprenentatge, "desaprenent" bona part del que havíem fet fins abans del confinament.

L'adaptació no ha estat fàcil, però per alguns ha estat especialment difícil i fins a cert punt una frustració en fer un retorn parcial a la realitat que havien deixat uns mesos enrere. Per altres en canvi, ha estat un alliberament poder-se amagar sota les mascaretes i saber que el distanciament social era normatiu i necessari. Tots, professors, alumnes i família hem hagut d'aprendre a convida de nou amb unes condicions noves.

El retrobament, però, també ha evidenciat una complicitat diferent amb els alumnes i les seves famílies, segurament un vincle molt més fort del que hauríem tingut sense el confinament. La individualització i personalització ens ha permès conèixer de manera molt més propera l'entorn dels nois i

noies del centre, i compartir també amb ells part de la nostra realitat.

Finestres que conviden i comparteixen

Si hagués de destacar algun fet positiu d'aquest confinament seria sobretot que ens ha demostrat als docents la capacitat que tenim per ser flexibles i adaptar-nos a les necessitats educatives dels alumnes, siguin les que siguin. Mai hauria pensat viure un panorama educatiu com el que hem tingut. La majoria de nosaltres vam agafar aire, espai, impuls i li vam fer front. A ningú se li va passar pel cap, continuar ensenyant com ho havíem fet fins aquell moment, i molt menys renunciar a fer-ho amb els alumnes que presentaven més barreres (tecnològiques, acadèmiques, personals, familiars...). Vam haver de ser creatius i realistes per poder arribar a cada una de les realitats dels nostres nois i noies, tenint en compte que era un camí que havíem de fer junts docents, alumnes i famílies.

Les pantalles dels dispositius han estat finestres que hem "obert" per deixar-nos veure, escurçar distàncies i compartir molt més que aprenentatges i instants. Els mitjans i l'entorn condicionen el tipus d'interacció que podem tenir, però és el valor que li donem a la interacció i a les persones, el que realment condicionarà poder ensenyar i aprendre junts malgrat les circumstàncies i els recursos.

Trobar la forma per a cada sabata

Ariadna Lluís i Vidal-Folch

Professora d'Història i d'Història de l'Art
 Acadèmia Guiu

Fa menys de cent anys, algunes famílies barcelonines enviaven llurs fills a estudiar, en modalitat d'intern, en col·legis de municipis limítrofs com ara Sarrià –actualment un barri de Barcelona, des de la seva agregació municipal l'any 1921-. Tota una aventura escolaritzadora, que actualment es resol sense necessitat d'ingressar els alumnes en pensionats.

El segle XX va veure escurçar les distàncies, i el XXI encara ha accelerat més aquest procés. És així com ja fa alguns decennis que va arribar l'educació a distància, molt útil entre estudiants que per raons diverses no poden realitzar una formació presencial. La pandèmia, no cal dir, ha hagut de resoldre les limitacions d'interacció social amb eines *on-line*.

Aquestes eines digitals han estat molt útils, també, en alumnes internacionals que tenien previst accedir al batxillerat i a la universitat a casa nostra. Les limitacions de mobilitat no els han permès, en alguns casos, iniciar el curs de forma presencial a Catalunya, però sí que ho estan fent a través d'eines digitals. Així, en un centre com en el qual treballem, on una gran majoria dels estudiants són de diferents parts del món, hem passat d'impartir classes 100% presencials, a 100% online durant la primavera del 2020... per arribar a una fórmula mixta, en la qual una mateixa classe és seguida presencialment des de les aules de Barcelona, i simultàniament i online des d'altres indrets del planeta –retransmesa en directe-.

Aquesta solució, tanmateix, arrossegava una altra problemàtica: els diferents fusos horaris, a vegades extremadament difícils de compatibilitzar per seguir, encara que fos en modalitat online, una classe en directe: significava que a les antípodes s'haguessin d'aixecar durant les hores de son per assistir a classe. Per resoldre aquest contratemps, en aquest moment les classes s'estan impartint en triple modalitat: presencial, online en directe i online en diferit (la classe roman enregistrada i accessible en una aplicació durant 24 hores). La tecnologia ens ha permès oferir una sabata a mida per a cada estudiant.

Mandarina

Un dia molt especial d'una professora qualsevol a una escola de Cornellà de Llobregat, però podria ser qualsevol altre indret del nostre país.

Vet aquí que avui volia escriure "MANDARINA" amb els alumnes de P5 de la meua classe. Hi ha grups confinats però estem molt contents de poder continuar venint a l'escola.

El dia ja ha començat d'una manera una mica diferent.

El petit Julien no ha pogut entrar a classe, el seu estat d'angoixa ha estat tal que s'ha posat a vomitar a la porta de l'escola. La mascareta i pensar en els seus companys confinats d'altres grups l'han fet sentir-se molt malament. No hem aconseguit calmar-lo, ha marxat cap a casa.

La Lluna ha arribat molt tard, no tenia febre tot i que estava molt estranya, tenia son, li feia mal el cap. Ha fet un dibuix del cap de setmana en el que dibuixava a la seva

amigueta dormint amb ella, ploraven, tenien por, hi havia un monstre. Ahir la Lluna es va quedar amb el mòbil al llit fins molt tard. El papa, cansat, es va quedar dormit molt abans que ella. Encara no sé totes les coses que va veure, sentir o imaginar la petita Lluna, però avui encara sentia por.

L'Omar dibuixava al seu papa tallant una vaca. Ell ve de molt lluny, però ja em pot explicar que recordava el dia en el que feien una gran festa i el seu pare, que ara és molt lluny, tallava una vaca. Potser d'aquí uns mesos ja no està amb nosaltres a classe i viu a Londres. El seu pare intentarà novament tirar endavant la família fent de taxista a la gran metròpoli.

"Trobo a faltar a la mama, no he pogut veure-la des de fa molt de temps", diu Carlos Alfredo. Ell està nerviós, de vegades agressiu. La seva mare no ha pogut retornar del seu país. El seu pare està a punt de perdre el seu negoci. Recordo la il·lusió que tenia just fa un any, quan es va decidir a fer-ho. Ja no porta el seu vestit de mudar. Amb la gorra i el xandall encara em costa reconèixer-lo a l'hora d'entregar als petits a la sortida.

Després he anat a donar nous telèfons a secretaria, el José no tenia línia fixa, ni internet, però ja té un telèfon de prepagament per si la senyoreta ha de trucar ala mama per una emergència. La família també ha perdut el negoci, amb la beca menjador està més tranquil·la. Jo, amb un telèfon de contacte, també.

He donat el nou telèfon i l'email de la Nadia. La seva mama, amb l'ajuda d'una altra mare, m'explica que el seu marit no li passa la informació de l'escola. El pare va portar la seva família a viure aquí i ara no té res per oferir. Necessita ajuda: S'ha quedat a l'atur, no pot pagar el pis. Va néixer la segona filla a la primavera, una boca més per alimentar. Aviat els tornaran a fer fora de casa. A vegades perd els nervis i aixeca la mà.

La tensió a classe es pot sentir...MANDARINA.

Juguem amb les fruites de la tardor i amb les lletres, juguem al patí, fem psico, cantem, cosim...

Deixem "MANDARINA" per demà...

A la tarda, a casa, quan faig els meus estiraments i em relaxo em cauen unes llàgrimes i em pregunto:

Realment el que em preocupa és el covid-19?

Si estem malalts els pares de l'Enric i les mares de la Nora, metges i metgesses, infermers i infermeres intentaràn curar-nos tot i que estan molt cansats. Porten treballant molt dur durant molts i molts dies.

Tot plegat és un sense sentit.

Quan ens puguem treure la mascareta que ens **tapa** la boca, què hi trobarem?

Encara podem explicar què ens fa por?

Podrem denunciar allò que és injust?

Podrem dir que ens fa por que el nostre pare/mare es quedi sense feina?

Podrem tenir una feina digna?

Podrem reclamar els nostres drets?

I els drets dels infants?

Podrem tenir accés a la cultura? O els ballarins, actors, músics, i tots els artistes continuaran demanant menjar solidari al Mercat de les Flors com els pares del Boris?

Podrem tornar a casa nostra sense haver de viure rellogats en una habitació tots plegats?

El que tinc clar es que defensaré els drets de les dones, que a l'escola treballarem per donar una educació igualitària entre sexes.

Demà continuaré transmetent alegria als petits i gaudirem d'estar plegats a classe. Però també continuaré reclamant allà on calgui que pels nostres nens i nenes volem un futur digne.

Reclamaré uns governants que pensin que el més important, el més valuós que tenen, és la seva gent, el seu poble.

Reclamaré al nostre poble més NATURA, menys ciment.

Reclamaré més inversió al sector públic, a la cultura, a les polítiques socials...

9-11-2020 Cornellà de Llobregat.

[MANDARINA

Avui divendres 13 la Nadia entra plorant, la seva mare intenta entrar a l'escola però el conserge no la deixa passar.

Conserge: *Perdoni, no pot entrar al centre.*

La meva companya atén a la mare i jo a la petita.

Mestra: *Bon dia, tot va bé mami?*

Mare: *Sí, tot bé.*

La nena continua plorant.

Mestra: *És que la Nadia ens ha dit que ja no està a casa.*

Mare: *No, hem canviat de pis.*

L'Orgull, la por, la vergonya, el respecte,... ens fa callar. Els nens i les nenes almenys poden plorar, cridar,... sense pensar si és o no correcte. Ja trobarem el moment de fer una videoconferència amb la família si és possible... segur que trobarem la manera de donar l'oportunitat de parlar sobre l'evolució acadèmica de la Nadia...

Soc mestra, però aquestes situacions ens haurien de fer reflexionar a tots, a tota la societat. Quina ràtio hem de tenir per poder atendre aquesta diversitat, quins recursos necessitem?

La resposta sempre és la mateixa "No hi ha diners".

Avui tinc clar que la carta als reis d'aquest any serà diferent. Li demanarem al Mag Maginet (personatge de la ciutat que ajuda als reis d'orient a arribar a la nostra ciutat) que entregui aquests missatges:

- Al **rei**, que aquest any ens porti de l'orient els sacs d'or que té guardats. Així els podrà repartir entre el seu poble i ajudar a tots aquells que ho necessiten.

- Als **patges** del rei que reparteixin els beneficis entre aquells que treballen cada dia, entre els que han perdut la seva feina i entre aquells que ni amb el seu sou arriben a final de mes.
- I a aquells que ens **defensen**, que els digui que la millor defensa avui porta bata blanca, investiga, ens ensenya a pensar, a jugar, a compartir, a estimar-nos, respectar-nos, a sentir, a gaudir de la cultura i a ser lliures.]

Amb tot... van seguir aprenent

Gemma Argelaga Ordi

Professora del CFA El Roure, Polinyà

Vull començar aquest relat e amb un doble agraïment. En primer lloc, donar les gràcies per l'oportunitat, a través d'aquest petit escrit, de fer visible què passa en els centres d'educació de persones adultes (sovint oblidats i ignorats pel sistema educatiu). En segon lloc, la meva més profunda gratitud per als meus alumnes, perquè són font directa de grans aprenentatges vitals.

Així que, vista la presentació, i pensant que la part logística i administrativa viscuda pels docents d'altres etapes no disten molt del que vam viure a l'EPA (Educació de Persones Adultes) se'm va acudir que el que més podia interessar (i de pas entendre la dificultat docent per poder dur a terme el gran encàrrec de facilitar aprenentatges) és saber la lluita adaptativa de l'alumnat dels centres d'EPA, durant la pandèmia, per poder seguir aprenent. Ho podreu apreciar en els relats de l'alumnat.

Vvivències de l'alumnat de tres cursos particularment especials de centre on treballa. A més, representen el perfil d'alumnat més vulnerable que tenim a l'EPA. Són un bon exemple, i altaveu, de les bretxes que s'han fet evidents durant el confinament

Per tancar l'escrit, de manera breu, vull concloure amb una enumeració per posar sobre paper totes aquelles bretxes que he vist, mentre atenia i acompanyava al meu alumnat, s'han engrandit de manera evident. Cada bretxa és perillosa perquè, a part d'excloure i potenciar l'augment de desigualtats, atempten directament a drets fonamentals (dret a la llibertat, a l'habitatge, a la nacionalitat, a un treball digne, a alimentar-se; a aprendre ...)

- Bretxa de gènere (criança no compartida encara; doble presència; mala distribució de tasques domèstiques; agressió i violència familiar ...)

- Bretxa digital (Per falta de competència digital; connexió; dispositius; espai i temps adequats)

- Bretxa laboral (treballs precaris; economia submergida; explotació laboral ...)

- Bretxa sociocultural (Major desatenció per invisibilitat de col·lectius per raó d'origen, cultura i classe social)

- Bretxa Generacional (invisibilitat de situacions d'abandó i abús a gent gran).

Tot i que el registre va començar sent un treball d'expressió escrita, per poder ajudar en l'exposició, i ser més igualitària, vaig decidir registrar al meu alumnat individualment i de manera oral. El treball que ara duc a terme, i que puc gaudir gràcies a aquest article, és que s'escoltin, no només entre els seus grups classe, si no entre col·lectius.

Ser empàtics és fonamental per apropar-nos les unes a les altres, per millorar la convivència i vetllar per l Pau social, requereix posar-se en la pell de l'altre però amb la perspectiva de l'altre, no la pròpia. En això estem també els centres d'EPA.

Pandèmia

Irene López Moreno

Mestra de Primària, Institut-Escola Teresa

Altet

Poc em podia imaginar que mentre prenia el cafè a la sala de mestres el dijous 12 de març i parlava amb els companys i companyes sobre la situació d'Itàlia, acabaríem tancant l'escola aquella mateixa tarda. Ni tampoc hauria imaginat que aquelles dues primeres setmanes de confinament serien les primeres de moltes que vindrien. D'un dia per l'altre em vaig convertir en mestra virtual en construcció. No teníem referents previs "d'ensenyament i aprenentatge virtual"; ni nosaltres ni els alumnes ni les seves famílies ni el mateix departament d'educació. Així que ens va tocar entre tots i totes buscar les eines i les vies de comunicació que ens permetessin continuar ensenyant i aprenent.

Les primeres setmanes van ser una adaptació... però un cop ja veiem a l'horitzó que el confinament s'allargaria vam haver de replantejar-nos les nostres propostes: Com podem continuar ensenyant sense la presencialitat? Com podem motivar i acompanyar el nostre alumnat en aquestes circumstàncies? Quines eines virtuals i recursos tenen ells/es i nosaltres per poder fer aquest treball? Com podem sumar amb les famílies? De quina manera podem col·laborar entre els mestres? I així, a partir de formular-nos preguntes, és que vam començar a construir propostes més globals tenint presents diversos àmbits. Va ser una gran oportunitat per a conèixer més les fortaleses de l'equip docent i obrir un nou espai per a la creativitat, ja que disposàvem de més temps i no estàvem lligats a la intensitat del dia a dia de l'escola. Tot i això, també hi va haver moments de molta càrrega de treball i tensió. Vam haver de fer un esforç extra per organitzar-nos i

comunicar-nos de forma clara i eficient per fer millor la nostra feina i tenir també temps de descans.

Encara que estava motivada i implicada en la preparació d'aquestes propostes i m'entusiasmava poder col·laborar amb altres docents, vaig tenir la convicció que no estic feta per ser mestra virtual: trobava molt a faltar els nens i nenes. No només els trobava a faltar sinó que a vegades sentia frustració de no poder estar físicament acompanyant-los i no poder veure ens els seus ulls si estaven comprenent i fent les tasques que els donàvem.

Per aquest motiu, la relació amb les famílies i els alumnes va ser un dels aspectes en el que vam haver de treballar més. Primer, per reconnectar l'escola amb aquelles famílies que en les primeres setmanes havien desaparegut i amb les que no hi havia comunicació. I després, vam haver de buscar un sistema de comunicació que no deixés ningú enrere i recordés a les famílies i a l'alumnat que darrere dels missatges diaris que els enviàvem hi havia persones que es preocupàvem per ells/es i que buscàvem la millor manera de continuar ajudant-los a aprendre. Així és com van aparèixer les trucades dels divendres. Al final de cada setmana parlàvem una estona pel telèfon amb les famílies i els alumnes sobre què tal havia anat la setmana. No només preguntàvem per les feines escolars sinó també per la setmana en general. Al principi era estrany, i fins i tot algun dels alumnes ens va admetre que això de parlar per telèfon amb la mestra els feia una mica de vergonya. Però, setmana rere setmana, veiem com alguns alumnes se sentien còmodes i amb ganes de xerrar i com les famílies també agraïen la nostra presència encara que fos per telèfon.

Si alguna cosa m'ha ajudat a recordar aquesta experiència, és que l'educació no està tancada en les quatre parets de l'escola i que necessita estar connectada a la realitat i al

temps en que ens toca viure en cada moment. I els mestres, entre altres agents educatius de la nostra societat, estem cridats a fer que això succeeixi. I així ho hem demostrat sent resilients, esforçant-nos i treballant amb allò que hem tingut a les mans i al nostre abast.

Ara, estem en procés de recuperar-nos d'aquell primer confinament i ens fa la sensació que hem tornat a una aproximada "normalitat". Potser, un cop recuperem una mica més l'alè, haurem de reflexionar una mica més profundament sobre com la pandèmia ens ha empès a la transformació i quines implicacions tindrà a partir d'ara en la feina de fer de mestres.

Agraïment

Teresa Serra Santasusana

Mestra jubilada. Ex-directora de l'Escola Vila Olímpica de Barcelona

"L'agraïment és la memòria del cor"

Lao Tse

Es tanca el primer trimestre, cent dies d'escola en plena pandèmia. L'estiu queda lluny, tanmateix hi ha sentiments que encara es recorden: incertesa, por, perplexitat, angúnia...

L'estiu va esdevenir el preàmbul de la incertesa: pensar, estructurar, canviar, tornar a pensar, tornar a estructurar, dues i tres vegades... Els equips directius feien i desfeien per tornar a fer i per acostar-se a un horitzó que ningú coneixia del tot.

El dia 14 de setembre va arribar: entrades esgraonades, itineraris marcats, grups bombolla tan reduïts com les filigranes amb els espais donaven de si, repartiment dels mestres per consolidar les tutories, tothom

amb mascareta, hidrogel a tota hora, canvis en els esbarjos, dinars a les classes, informar a les famílies del nou curs, establir contacte permanent amb Salut per mantenir l'epidèmia a lloc, confinar grups, organitzar proves PCR...

Pocs dies després de recomençar, vaig sentir veus de les mestres, de les directores, totes coincidien en la satisfacció d'estar a les aules amb els nens i nenes: *Quan estàs a la classe, fas el que has fet sempre, ensenyar i aprendre amb ells, però ara amb la mascareta posada i moltes rentades de mans.*

Els infants de seguida van fer seu el nou curs, aprenien, jugaven, amb la mirada cap endavant. El que no volien era tornar a aprendre només mitjançant la pantalla. L'escola és vida, és mirar-se, és escoltar-se, és sentir-se a prop dels altres. És amb els altres que aprenem. Les mestres i els mestres filaven perquè a les classes es pogués teixir l'aprenentatge. I aquest curs la filatura no tenia protocol, s'havia d'inventar dia a dia: agafar el cotó o la llana, passar-la pel fus perquè en sortís un bon fil i tramar-lo en el teixit. Provar, refer, descobrir els camins d'aprendre. Tothom a l'escola contribuïa a fer que l'ordit estès a punt de teixir.

La crida a fer de mestre ha pres protagonisme en aquests temps incerts. Aquest sentiment prové de no se sap on, però és de ben endins, i surt, treu el cap, i porta a buscar, observar, inventar, provar camins, i més camins, que promoguin l'aprenentatge de totes les criatures. La vocació ha estat una peça clau a l'hora de fer escola sota la pandèmia.

Les mestres i els mestres no han estat sols. L'equip els ha donat suport per sostenir les seves angúnies i les dels infants, per promoure iniciatives, per oferir suport a la mestra del costat, quan defalleix. S'ha fet palès de forma nítida i clara, que l'escola educa amb la conjunció i la xarxa de tots els mestres i les mestres.

Però l'escola conforma una comunitat educativa que va més enllà dels infants i les mestres; tot el personal que hi treballa participa en l'educació dels nens i les nenes. I les famílies, que dibuixen un anell que circumda l'escola, hi han tingut un paper decisiu. S'han hagut de compartir les incerteses i les pors per poder seguir caminant plegats.

Viure en temps de pandèmia, més enllà de sobreviure, requereix la col·laboració de tothom i el reconeixement de la tasca que fan els altres. És un deute moral expressar la vàlua dels mestres per continuar educant, perquè ells i elles han tingut el protagonisme en fer de l'escola un recer segur. La gratitud reforça els llaços socials i promou l'autoestima.

Gràcies, mestres, per fer-ho possible.

Contacte amb l'autora: *Teresa Serra Santasusana*. E-mail: tserra@xtec.cat